

Statenmededeling aan Provinciale Staten

Onderwerp

Resultaten Brabantbrede Toezichtsaanpak luchtwassers 2011-2012 en
vervolgstrategie

Datum

7 mei 2013

Documentnummer

3409176

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Kennisnemen van

- het rapport “Resultaten van de Brabantbrede toezichtsaanpak luchtwassers 2011-2012”;
- de aanpak van GS om vanuit haar wettelijke coördinerende rol de betreffende gemeenten die niet alle luchtwassers controleerden schriftelijk te benaderen met het dringende verzoek om die controles in 2013 alsnog te doen;
- de aanpak van GS om vanuit haar rol als interbestuurlijk toezichthouder de gemeenten Bernheze, Sint-Anthonis en Someren door bestuurlijk overleg aan te spreken omdat deze gemeenten enerzijds geen of opvallend weinig luchtwassers controleerden en anderzijds geen einde hebben gemaakt aan de door de provincie overgedragen overtredingen.

Aanleiding voor de Brabantbrede toezichtsaanpak luchtwassers.

In 2009 werd in een steekproef onderzoek gedaan naar het naleefgedrag met betrekking tot luchtwassers. Het onderzoek leverde een dramatisch beeld van het naleefgedrag op. De resultaten waren voor de samenwerkende Brabantse handhavingspartners reden om luchtwassers in een groter project te betrekken. In het voorjaar van 2011 werd afgesproken om alle luchtwassers in Brabant te onderwerpen aan een grondige inspectie. De resultaten van deze aanpak zijn verwerkt in de bijgevoegde rapportage en geven een provinciebreed beeld van het naleefgedrag en van de lokale en provinciale handavingsinspanningen in 2011 en 2012.

Bevoegdheid

Wettelijke bevoegdheid vooral bij gemeenten

In Brabant zijn circa 1100 bedrijven met een luchtwasser aanwezig. De meeste van deze bedrijven vallen op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) onder het bevoegde gezag van de gemeenten. De provincie is op grond van de Wabo voor 18 bedrijven het bevoegd gezag.

Datum

7 mei 2013

Documentnummer

3409176

Provinciale bevoegdheid op grond van de Verordening stikstof en Natura 2000

Noord-Brabant

In 2011 en 2012 vielen ruim 300 (gedeelten van) bedrijven met luchtwassers onder de werkingssfeer van de Verordening stikstof en Natura 2000. Al deze bedrijven zijn in de projectperiode in het inspectieprogramma van de provincie betrokken. Het toezicht houden op de eigen verordeningen is een basistaak van de provincie. Provinciale Staten hebben in 2010 ingestemd met het beschikbaar stellen van middelen voor het uitvoeren van toezicht en handhaving op de Verordening stikstof en Natura 2000 tot eind 2012. In het najaar van 2012 is ermee ingestemd (Cie E&H 5 oktober 2012, EH-0159A en de PS behandeling van de najaarsbrief en begroting 2013 op 16 november 2012) om middelen beschikbaar te stellen om toezicht en handhaving in aangescherpte vorm in 2013 te vervolgen.

Doel.

Luchtwassers verwijderen fijn stof, ammoniak en stank uit de lucht die wordt uitgestoten door veehouderijen. Luchtwassers leveren zo een bijdrage aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en de volksgezondheid.

Kernboodschap

1. Naleefgedrag onder de maat.

Bij 58 % van de uitgevoerde inspecties op grond van de Wabo werden overtredingen en bij 16 % van de inspecties werden zelfs zware overtredingen geconstateerd. Bij de start van de toezichtsaanpak was geen representatief naleefcijfer voor luchtwassers voorhanden. Het onderzoek uit 2009 leverde weliswaar nog grotere naleeftekorten op (40 % zware overtredingen), maar kan niet als representatief worden gezien voor de hele provincie.

Gesteld kan worden dat de naleving nog steeds onder de maat is. Het provinciaal naleefcijfer voor alle kleursporen is 68% en het streefcijfer is 80 %. De gerealiseerde 42 % naleving blijft hier ver bij achter.

Bij de controles op grond van de Verordening stikstof en Natura 2000 werd een beter naleefgedrag geconstateerd. De controles van de luchtwassers op grond van de Wabo hebben een grotere reikwijdte dan de controles op grond van de Verordening Stikstof en Natura 2000. Hierdoor komen bij de Wabo-controles meer overtredingen aan het licht.

Bij de veehouderijen waar overtredingen zijn geconstateerd en waarvoor de provincie bevoegd is, is door ons opgetreden. Bij geconstateerde overtredingen waarvoor de gemeente op grond van de Wabo bevoegd gezag is, zijn die overtredingen aan de gemeente overgedragen om daartegen op te treden.

Datum

7 mei 2013

Documentnummer

3409176

2. Kwaliteit van het toezicht op luchtwassers is gestegen

Door de participatie in dit project hebben veel partners geïnvesteerd in kennis van toezichthouders en handhavers waardoor de kwaliteit van toezicht op luchtwassers is gestegen.

3. Meer uniformiteit

Verder is door de samenwerking en kennisdeling meer uniformiteit in toezicht en handhaving ontstaan. Dit gaat oneerlijke concurrentie en rechtsongelijkheid tegen.

4. Toegenomen aandacht leidt tot verbetering van het naleefgedrag

Het project heeft in de periode van uitvoering regelmatig de aandacht van de pers getrokken. Er is veel persaandacht geweest in landelijke, regionale en lokale kranten, maar ook vakbladen als de Boerderij en het blad Handhaving en bladen van brancheorganisaties wijdden artikelen aan de toezichtsaanpak. Door deze aandacht raken veehouders ervan doordrongen dat niet goed werkende luchtwassers (financiële) bedrijfsrisico's opleveren. Ook leidt de aandacht tot de bewustwording dat het maatschappelijk onacceptabel is wanneer luchtwassers niet doen wat ze moeten doen. Helaas zijn deze baten van de aanpak moeilijk in cijfers uit te drukken.

Het verbeteren van het naleefgedrag sluit aan bij de acties in het kader van de uitvoering van de besluiten rond de Transitie Veehouderij 2020 (actie C19 verbeteren toezicht en handhaving uit de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2020).

5. Doelstelling project niet gehaald

De doelstelling van het project, een diepgravende controle van alle Brabantse luchtwassers waarvoor een Wabo-vergunning is verleend is niet waargemaakt. Er werd maar 61 % van de luchtwassers gecontroleerd. De provincie heeft wel alle luchtwassers die onder haar bevoegdheid vielen geïnspecteerd.

Consequenties

1. Gevolgen naleeftekorten.

In 2012 het de RIVM (Briefrapport 609021121/2012) becijferd dat jaarlijks een enorme extra vracht ammoniak worden uitgestoten als gevolg van niet of niet goed werkende luchtwassers. De grootste dichtheid van luchtwassers bevindt zich in Brabant waar naar verwachting de effecten het grootst zijn.

2. Naleeftekorten brengen de uitgangspunten van de Verordening Stikstof en Natura 2000 in gevaar.

De verordening beoogt enerzijds natuurdoelen te realiseren en anderzijds bedrijfsontwikkeling mogelijk te maken. Bij het opstellen van de verordening is er van uit gegaan dat de regels die gelden ten aanzien van ammoniakemissies ook worden nageleefd. Aangenomen is dat het pakket van maatregelen geleidelijk leidt tot een afname van emissie en depositie van ammoniak. Gebrekkige naleving kan er toe leiden dat deze afname niet of in mindere mate wordt gerealiseerd.

3. Advies Commissie Van Doorn en free riders

De provincie Noord-Brabant heeft zich uitgesproken om uitvoering te geven aan het advies van de Commissie van Doorn. Uit de rapportage blijkt dat wanneer “free riders” worden betrapt op een overtreding dat serieus wordt doorgepakt conform het advies. Doordat nog niet alle bedrijven met luchtwassers in Brabant grondig zijn geïnspecteerd is de kans groot dat een deel van de niet nalevende “free riders” de dans ontspringt.

Datum

7 mei 2013

Documentnummer

3409176

Europese en internationale zaken

Wij zijn op grond van Europese richtlijnen gehouden ons voldoende in te spannen om de Natura 2000-doelen te realiseren. Daarbij hoort ook het houden van voldoende toezicht en handhaving. Als deze doelen niet worden gerealiseerd en er sprake is van een toezichts- of handhavingstekort dan kan dat leiden tot claims en mogelijk ook veroordelingen uit Europa.

Communicatie

Zie hiervoor onder de kernboodschap. Verder is de voortgang van de toezichtsaanpak luchtwassers stelselmatig met de handhavingspartners besproken tijdens de provinciale en regionale handhavingsoverleggen (zie hiervoor de bijlage 1 van de rapportage).

Over de resultaten van de Brabantbrede toezichtsaanpak is een persbericht uitgebracht. De voorzitter van de Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht heeft de resultaten per brief aan alle Brabantse handhavingspartners aangeboden.

Vervolg

- 1. Doelstelling om alle luchtwassers te controleren en tegen overtredingen adequaat op te treden nog niet gehaald.*

In het kader van de Handhavingssamenwerking zullen partners die achterbleven middels een brief van de voorzitter van de Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht dringend worden verzocht niet gecontroleerde bedrijven alsnog te controleren.

Met de gemeenten waarbij is gebleken dat het overgrote deel van het aantal luchtwassers niet is gecontroleerd en niet is opgetreden tegen of niet is gereageerd op de door de provincie overgedragen overtredingen, wordt bestuurlijk overleg aangegaan vanuit de rol van interbestuurlijk toezichthouder. Het betreft de gemeenten Bernheze, Sint-Anthonis en Someren.

Datum

7 mei 2013

Documentnummer

3409176

2. Inspanningen van de provincie op grond van de eigen bevoegdheden.

Op 5 oktober 2012 heeft de Commissie E&H ingestemd met het aanscherpen van toezicht en handhaving op grond van de Verordening stikstof en Natura 2000. Voor 2013 is € 1,1 miljoen beschikbaar gesteld. De benodigde middelen voor 2014 (€ 1,1 miljoen) en voor 2015 (€ 1,2 miljoen) zijn opgenomen in de voorjaarsbrief.

De aanscherping hield onder meer verband met:

- een effectievere repressieve aanpak van notoire overtreeders; over deze aanpak wordt uw commissie in het voorjaar van 2013 in een separaat dossier geïnformeerd.
- het inzetten van de techniek van elektronische monitoring op voorwaarde dat dit financieel en praktisch haalbaar is; over deze aanpak volgt in de zomer van 2013 een separaat dossier.

3. Advies Commissie Van Doorn en free riders, Transitie Veehouderij 2020

Door de aangescherpte aanpak worden de free riders die een slechte naleving laten zien hard aangepakt. Het Statenbesluit van 22 maart 2013 rond Transitie Veehouderij 2020 versterkt de inzet op de handhaving.

4. Toezicht en handhaving van luchtwassers onder verantwoordelijkheid regionale omgevingsdiensten

Toezicht en handhaving van veehouderijen met luchtwassers valt grotendeels onder het Wabo-basistakenpakket dat overgedragen dient te worden aan de regionale omgevingsdiensten. Voor deze taken zijn vooral de gemeenten het bevoegde gezag. De taken dienen op een adequaat niveau uitgevoerd te worden. In haar rol als interbestuurlijk toezichthouder zal de provincie hier toezicht op houden.

5. Integratie van toezicht en handhaving op grond van de Wabo en de Verordening Stikstof

De provincie brengt toezicht en handhaving van de Verordening Stikstof op vrijwillige basis onder bij de omgevingsdiensten. De integratie van het toezicht op grond van de Wabo en de Verordening Stikstof biedt mogelijkheden om te komen tot een efficiëntere inzet van middelen. De provincie verlangt in de opdrachtverlening aan de omgevingsdiensten dat daar waar mogelijk integraal toezicht op beide regimes wordt georganiseerd.

Toezegging aan PS.

Provinciale Staten hebben aangegeven er prijs op te stellen om regelmatig geïnformeerd te worden over de resultaten van toezicht en handhaving van luchtwassers. Op 21 mei 2010 werd toegezegd hieraan gevolg te geven aan de commissie (destijds EMG) en op 30 juni/1 juli 2011 is dit toegezegd aan PS. De statencommissies E&H en EZB zijn door ons in januari 2013 geïnformeerd over de provinciale strategie bij gemeenten in het geval dat zou blijken dat gemeenten hun wettelijke taken van toezicht en handhaving niet of onvoldoende uitvoeren.

Datum

7 mei 2013

Documentnummer

3409176

Bijlagen

1. Eindrapportage Brabantbrede toezichtsaanpak luchtwassers 2011-2012.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteur: R.P.C. Segers, RSegers@brabant.nl, toestel (073) 681 28 14
Ruimtelijke Ontwikkeling & Handhaving/Bureau Handhaving Juridische
Zaken en Beleid